

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi opettajankoulutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi opettajankoulutusneuvostoa koskeva säännös. Tarkoitus on, että opetusministeriön asiantuntija-elimenä opettajankoulutusasioissa toimii vastaisuudessa korkeakouluneuvosto, johon tätä varten perustetaan kasvatustieteen, opettajankoulutuksen ja psykologian alan jaosto. Lisäksi ehdotetaan kumottaviksi opettajankoulutuksen järjestämistä koskevia, tarpeettomiksi käyneitä säännöksiä.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi säännöksiä, joissa on säädetty opettajankoulutta-

jien oikeudesta ja velvollisuudesta jatko-opiskeluun virkavapaana virkaan kuuluvin palkka-eduin. Tarkoitus on siirtää järjestelmää koskevia säännöksiä laista asetukseen, sikäli kuin se on mahdollista, ja yksinkertaistaa menettelyä eräissä tapauksissa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että tilapäisenä lehtorina korkeakoulun järjestämässä opettajankoulutuksessa palveltu aika luettaisiin tähän virkavapauteen oikeuttavaksi ja velvoittavaksi.

Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1988.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Opettajankoulutuslain (844/71) mukaan opetusministeriön apuna opettajankoulutusta koskevissa asioissa on opettajankoulutusneuvosto. Neuvostoon kuuluvat opetusministeriön, kouluhallituksen, ammattikasvatushallituksen, kaikkien opettajankoulutusyksiköiden sekä opettaja-, opiskelija- ja oppilasjärjestöjen edustajat. Opetusministeriö kutsuu opettajankoulutusneuvoston puheenjohtajan ja muut jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Opetusministeriön apuna korkeakoulujen suunnittelua ja kehittämistä koskevissa asioissa toimii korkeakouluneuvosto, jonka jaostoista yksi on kasvatustieteen ja psykologian alan jaosto. Valtioneuvosto kutsuu korkeakouluneuvoston jäsenet kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Korkeakoulut tekevät esityksensä jaostojen jä-

seniksi, ja opetusministeriö määrää jäsenet korkeakouluneuvoston esityksestä.

Peruskoulun luokanopettajien koulutus järjestetään korkeakouluissa opettajankoulutuslain, opettajankoulutusasetuksen (486/86) sekä kasvatustieteellisistä tutkinnoista ja opinnoista annetun asetuksen (530/78) mukaan. Aineenopettajien koulutus järjestetään mainitun lain ja mainittujen asetusten mukaan ja lisäksi eräiden, pääosin vuonna 1978 annettujen tutkintoasetusten mukaan. Korkeakouluissa annettavan opettajankoulutuksen suunnittelu- ja järjestämisvaihe on siis pääasiassa ohitettu. Näin ollen ei enää ole välttämätöntä, että opettajankoulutusta varten olisi erillinen, pysyvä asiantuntijaelin, vaan tarkoituksena on, että opettajankoulutusta koskevia asioita vastaisuudessa käsitellään korkeakouluneuvostossa samoin kuin muita koulutusaloja koskevia asioita. Korkeakouluneuvoston jaostoon, johon

kuuluisi opettajankoulutus, on tarkoitus määrätä korkeakoulujen esittämien jäsenten lisäksi yksi opetusministeriön kouluosaston virkamies sekä kouluhallituksen ja ammattikasvatushallituksen esittämiä jäseniä.

Opettajankoulutuslaissa on säädetty, että kyseisen lain mukaan järjestettävän opettajankoulutuksen ylin johto ja valvonta kuuluu opetusministeriölle. Tällaista opettajankoulutusta koskevaa erityissäännöstä ei pidetä enää tarpeellisena, ja se ehdotetaan kumottavaksi. Niinkään ehdotetaan kumottaviksi opettajankoulutusyksikön hallintoa ja järjestämistä koskevat säännökset (5 §:n 2 mom.) sekä lain 13 §:n 1 momentista poistettavaksi säännös, jonka mukaan opettajien peruskoulutukseen kuuluvien opintojen ja tutkintojen perusteista säädetään asetuksella.

Opettajankoulutuslain 4 §:n 1 momentissa olevassa luettelossa korkeakouluista, joissa opettajankoulutusta järjestetään, ehdotetaan Joensuun korkeakoulun sijasta mainittavaksi Joensuun yliopisto.

Opettajankoulutuslain 5 §:ssä on säädetty opettajankoulutusyksiköstä. Tähän pykälään viitataan eri korkeakouluista annetuissa laeissa.

Opettajankoulutuslain 11 §:ssä on säädetty opettajankoulutusyksikön lehtorin tai opettajan ja harjoittelukoulun rehtorin tai lehtorin oikeudesta ja velvollisuudesta jatko-opiskeluun virkavapaana yhden lukukauden aika aina seitsemän vuoden palvelun jälkeen tällaisessa virassa. Käsite jatko-opiskelu voidaan nykyisin erheellisesti ymmärtää jatkotutkintoihin, siis lisensiaatin ja tohtorin tutkintoihin, johtavaksi opiskeluksi. Tämän vuoksi ehdotetaan lainkohdassa säädettäväksi oikeudesta ja velvollisuudesta virkavapauteen opiskelua varten. Tätä virkavapautta nimitetään opintolukukaudeksi.

Voimassa olevan 11 §:n sanamuodon mukaan palvelua tilapäisenä lehtorina ei oteta huomioon laskettaessa aikaa, joka oikeuttaa ja velvoittaa opintolukukauteen. Koska tilapäisellä lehtorilla on samat tehtävät kuin vakinaisella lehtorilla, säännöstä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että tilapäisenä lehtorina palveltu aika luetaan opintolukukauteen oikeuttavaksi palveluajaksi.

Voimassa olevan lain mukaan 58 vuotta täyttäneen rehtorin ja lehtorin oikeudesta jatko-opiskeluun päättää opetusministeriö.

Opetusministeriön noudattaman käytännön mukaan rehtori tai lehtori on saanut oikeuden jatko-opiskeluun silloin, kun hän ei ole täyttänyt 60 vuotta eikä täytä 60 vuotta jatko-opiskelun aikana. Säännös ehdotetaan muutettavaksi siten, että rehtorilla tai lehtorilla ei ole oikeutta eikä velvollisuutta tähän virkavapauteen opiskelua varten, jos hän on täyttänyt 60 vuotta tai täyttäisi 60 vuotta ennen opintolukukautensa päättymistä.

Voimassa olevassa laissa on säädetty, että jatko-opiskelu on suoritettava neljän vuoden kuluessa sen edellytyksenä olevan palvelujakson päättymisestä ja että opetusministeriö voi erityisestä syystä siirtää ajankohtaa enintään lukuvuodella. Tältä osin ehdotetaan, että tämän opiskelua varten myönnettävän virkavapauden ajankohdasta ei säädettäisi laissa. Samoin ehdotetaan, että palvelujakson laskemistapaa koskeva säännös ja luettelo niistä oppilaitoksista, joiden viroissa ja toimissa tapahtunut palvelu otetaan huomioon seitsenvuotista palvelujaksoa laskettaessa, jätettäisiin pois laista, ja näistä seikoista säädettäisiin asetuksella.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Opettajankoulutusneuvoston toimintaan on vuonna 1987 käytetty 250 000 markkaa. Tätä määrärahaa ei siis tarvittaisi neuvoston lakauttamisen jälkeen. Toisaalta opettajankoulutusta koskevien asioiden käsitteleminen korkeakouluneuvostossa lisäisi tämän neuvoston menoja. Näin ollen opettajankoulutusneuvoston sulauttaminen korkeakouluneuvostoon ei johtaisi merkittäviin säästöihin.

Tilapäisenä lehtorina palvellun ajan lukeminen opintolukukauteen oikeuttavaksi ei aiheuta merkittäviä kustannuksia.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan opettajankoulutusneuvoston meneillään olevan toimikauden päätyttyä 1 päivänä elokuuta 1988.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

opettajankoulutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 10 päivänä joulukuuta 1971 annetun opettajankoulutuslain (844/71) 3 § ja
muutetaan 4 §:n 1 momentti sekä 5, 11 ja 13 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa (783/81) sekä 11 ja 13 § osittain muutettuina 31 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (144/85), näin kuuluviksi:

4 §

Opettajankoulutusta järjestetään Helsingin yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa, Oulun yliopistossa, Joensuun yliopistossa, Turun yliopistossa, Tampereen yliopistossa, Åbo Akademi -nimisessä yliopistossa ja Lapin korkeakoulussa.

keakoulun järjestämässä opettajankoulutuksessa. Tämän opintolukukauden ajalta maksetaan virkaan kuuluva palkkaus.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske rehtoria eikä lehtoria, joka on täyttänyt 60 vuotta tai täyttäisi 60 vuotta ennen opintolukukautensa päättymistä.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitusta virkavapaudesta annetaan asetuksella.

5 §

Opettajankoulutus järjestetään korkeakoulun kasvatustieteiden tiedekunnassa tai muussa vastaavassa yksikössä, jota tässä laissa kutsutaan opettajankoulutusyksiköksi.

13 §

Opiskelijoiden ottamisesta opettajien peruskoulutukseen säädetään asetuksella.

11 §

Opettajankoulutusyksikön vakinaisella lehtorilla ja harjoittelukoulun vakinaisella rehtorilla ja lehtorilla on oikeus ja velvollisuus yhden lukukauden virkavapauteen opiskelua varten aina seitsemän vuoden palvelun jälkeen tällaisessa virassa. Virkavapauteen oikeuttavaksi ja velvoittavaksi palvelusajaksi luetaan myös tilapäisenä lehtorina palveltu aika kor-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1988.

Vuosina 1978 ja 1979 tapahtunutta palvelua ei oteta huomioon laskettaessa 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkavapauteen oikeuttavaa ja velvoittavaa palvelusaikaa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1988

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Christoffer Taxell*

Laki

opettajankoulutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 10 päivänä joulukuuta 1971 annetun opettajankoulutuslain (844/71) 3 § ja muutetaan 4 §:n 1 momentti, 5, 11 ja 13 §, sellaisena kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentti 27 päivänä marraskuuta 1981 annetussa laissa (783/81) sekä 11 ja 13 § osittain muutettuina 31 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (144/85), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Tämän lain mukaan järjestettävän opettajankoulutuksen ylin johto ja valvonta kuuluu opetusministeriölle.

Opetusministeriön apuna opettajankoulutusta koskeissa asioissa on opettajankoulutusneuvosto. Tarkemmat määräykset opettajankoulutusneuvostosta annetaan asetuksella.

4 §

Opettajankoulutusta järjestetään Helsingin yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa, Oulun yliopistossa, Joensuun korkeakoulussa, Turun yliopistossa, Tampereen yliopistossa, Lapin korkeakoulussa ja Åbo Akademi -nimisessä yliopistossa.

5 §

Opettajankoulutusta varten korkeakoulussa on hallinnollinen yksikkö. Tällaisen opettajankoulutusyksikön tehtävänä on myös kasvatus-tieteen opetus ja tutkimus, jollei korkeakoulun perussäännössä toisin säädetä tai määrätä.

Opettajankoulutusyksikön hallinnosta on soveltuvin osin voimassa, mitä asianomaisen korkeakoulun vastaavan yksikön hallinnosta on erikseen säädetty tai määrätty.

11 §

Opettajankoulutusyksikön lehtorin tai opettajan sekä harjoittelukoulun rehtorin tai lehtorin viran, toimen tai ylimääräisen toimen haltijalla on, hoidettuaan tällaista virkaa tai tointa seitsemän vuotta, oikeus ja velvollisuus, jos hänen virkasuhteensa jatkuu eikä hän ole täyt-

3 §

(kumotaan)

4 §

Opettajankoulutusta järjestetään Helsingin yliopistossa, Jyväskylän yliopistossa, Oulun yliopistossa, Joensuun yliopistossa, Turun yliopistossa, Tampereen yliopistossa, Åbo Akademi -nimisessä yliopistossa ja Lapin korkeakoulussa.

5 §

Opettajankoulutus järjestetään korkeakoulun kasvatustieteiden tiedekunnassa tai muussa vastaavassa yksikössä, jota tässä laissa kutsutaan opettajankoulutusyksiköksi.

11 §

Opettajankoulutusyksikön vakinaisella lehtorilla ja harjoittelukoulun vakinaisella rehtorilla ja lehtorilla on oikeus ja velvollisuus yhden lukukauden virkavapauteen opiskelua varten aina seitsemän vuoden palvelun jälkeen tällaisessa virassa. Virkavapauteen oikeutta-

Voimassa oleva laki

tänyt viittäkymmentäkahdeksaa vuotta, virkavapaana ja virkaan kuuluvin palkkaeduin suorittaa lukukauden kestävä jatko-opiskelu. Sama oikeus ja velvollisuus uusiutuu jokaisen seitsenvuotisen palvelujakson jälkeen. Viisikymmentäkahdeksan vuotta täyttäneen henkilön oikeudesta jatko-opiskeluun päättää opetusministeriö. Jatko-opiskelu tulee suorittaa edellä mainittua seitsenvuotista palvelujaksoa seuraavan neljän vuoden kuluessa. Opetusministeriö voi kuitenkin erityisestä syystä siirtää jatko-opiskelun ajankohtaa enintään lukuvuodella.

Edellisessä momentissa tarkoitettuja palveluvuosia laskettaessa otetaan huomioon palvelukansakoulunopettajain valmistuslaitosten, normaalilyseoiden sekä Helsingin yliopiston voimistelulaitoksen, Helsingin kotitalousopettajaopiston, Taideteollisen oppilaitoksen kuvaama-aidon opettajaosaston, Sibelius-Akatemian koulumusiikkiosaston ja Helsingin käsityöopettajaopiston vastaavissa viroissa ja ylimääräisissä toimissa.

Tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettua jatko-opiskelusta annetaan tarvittaessa asetuksella.

13 §

Opiskelijoiden ottamisesta opettajien peruskoulutukseen sekä opettajien peruskoulutukseen kuuluvien opintojen ja tutkintojen perusteista säädetään asetuksella.

Tarkemmat määräykset opettajankoulutusyksiköiden järjestämisestä annetaan korkeakoulujen perussäännöissä siinä järjestyksessä kuin niiden antamisesta on erikseen säädetty.

Ehdotus

vaksi ja velvoittavaksi palvelusajaksi luetaan myös tilapäisenä lehtorina palveltu aika korkeakoulun järjestämässä opettajankoulutuksessa. Tämän opintolukukauden ajalta maksetaan virkaan kuuluva palkkaus.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske rehtoria eikä lehtoria, joka on täyttänyt 60 vuotta tai täyttäisi 60 vuotta ennen opintolukukautensa päättymistä.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua virkavapaudesta annetaan asetuksella.

Opiskelijoiden ottamisesta opettajien peruskoulutukseen säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1988.

Vuosina 1978 ja 1979 tapahtunutta palvelua ei oteta huomioon laskettaessa 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkavapauteen oikeutavaa ja velvoittavaa palvelusaikaa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.
